

Jämförelse mellan häckningsresultatet hos lappuggla, slaguggla och tornfalk inom i huvudsak delar av Luleå, Bodens och Älvsbyns kommun under åren 1995-2010.

Eftersom mitt material för det aktuella referensområdet är något oregelbundet för alla utom lappugglan före 1995 har jag valt att begränsa jämförelserna till 1995-2001.

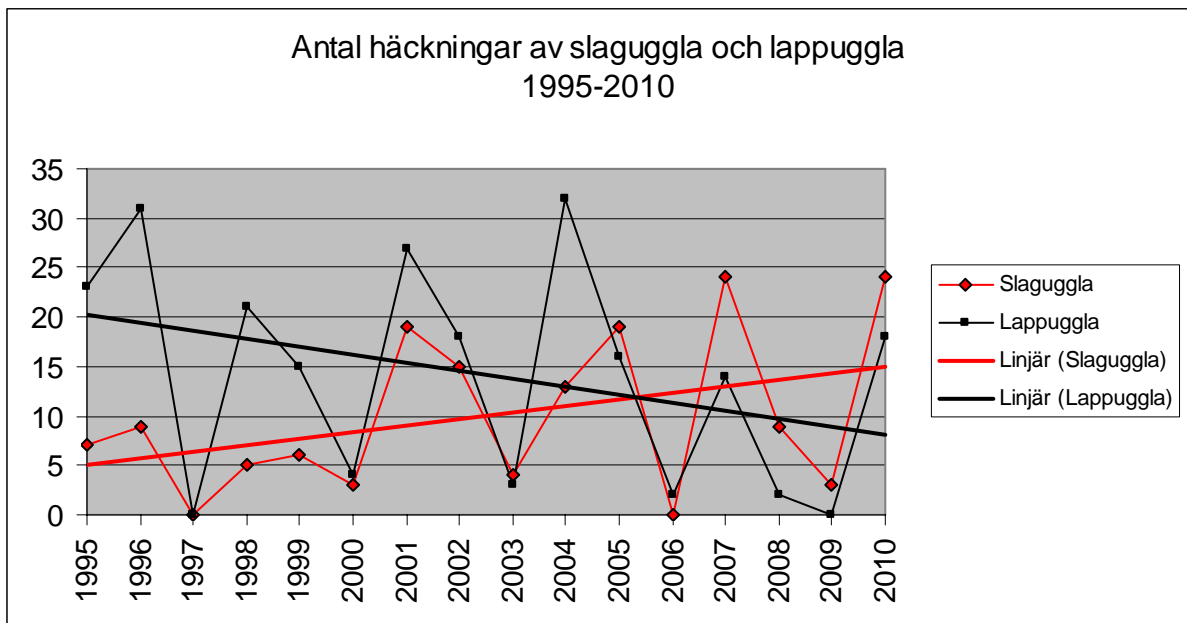
Jämförande studier mellan närstående arter kan ge intressant information bl.a. om arterna är samordnat cykliska i deras reproduktion. Lappugglans och slagugglans följsamhet i sorkcyklerna med avseende på häckningsresultat för respektive år borde vara förutsägbar och så är det i de flesta fall. Det som gör att jämförelserna inte blir helt tillförlitliga mellan uggorna är att slagugglorna eller slaguggleparen är utpräglat stationära i sina revir år efter år medan lappugglorna är oregelbundet stationära vilket innebär att en del par eller individer kan stanna kvar i samma område under en följd av år medan andra ofta byter häckningsområde även om de flesta inte förflyttar sig särskilt långt mellan åren. En annan variabel som är svår att beakta är väderförhållandena som påverkar arterna olika eftersom slagugglorna häckar i skyddade bon (holkar) där ungarna är väl skyddade under botiden jämfört med lappugglorna som häckar i öppna och mot nederbörd oskyddade bon. Att slagugglorna har en bredare bytesflora torde inte vara någon avgörande faktor då även lappugglan i några fall konstaterats mata ungarna med andra byten än smågnagare och näbbmöss.

Studerar man nedanstående översikt och diagram ser man att bottenåren eller de år då häckningsresultatet varit som sämst överensstämmer ganska väl, utom år 2002 och till viss del 2001 även 2005 medan de riktigt bra åren endast sammanfaller år 2004. Åren 1998-2000 är en intressant period då båda arterna hade ett sammanfallande nedåtgående resultat föregånget av ett utpräglat bottenår. År 2006 påträffades ingen lyckad slagugglehäckning och av lappugglor konstaterades bara två lyckade häckningar i det undersökta området. År 2009 var förhållandet exakt det motsatta.

Lappugglorna och slagugglorna inom samma område har inte sällan ett från varandra avvikande mönster i häckningsresultatet. Under de riktigt dåliga sorkåren sammanfaller vanligtvis resultatet och blir "bottenår" för båda arterna.

År	Kommentar	Lappuggla	Slaguggla
1995	Avviker	Bra år	Medel
1996	Avviker	Bra år	Medel
1997	Sammanfaller	Bottenår	Bottenår
1998 1999 2000	Sammanfaller	Tre år med dåligt häckningsresultat Medel / bottenår	Tre år med dåligt häckningsresultat Medel / bottenår
2001	Avviker	Under medel	Bra år
2002	Avviker	Bottenår	Bra år
2003	Sammanfaller	Bottenår	Bottenår
2004	Sammanfaller	Bra år	Bra år
2005	Avviker	Under medel	Bra år
2006	Sammanfaller	Bottenår	Bottenår
2007	Avviker	Medel	Bra år
2008	Avviker	Bottenår	Medel
2009	Sammanfaller	Bottenår	Bottenår
2010	Avviker	Medel	Bra år

Antal häckningar och trendlinjerna i nedanstående diagram visar att en viss, om än motsatt, följsamhet råder när det gäller förändringarna inom det aktuella referensområdet. Den distinkta nedåtgående trenden för lappugglan är väntad, trots förhållandevis god tillgång på boplatser, främst konstgjorda boplatser (artefakter). Att trenden för slagugglan i stället är uppåtgående är ett direkt resultat av mycket god tillgång till holkar i passande miljöer och att slagugglan är habitat-dominant eller med enklare ord upprätthåller sitt revir mycket starkt mot andra arter jämfört med lappugglan som inte alls har dessa egenskaper. Slagugglan har sedan 1990-talet allt mer och nu till mycket stor del övertagit de områden i främst Luleå och Bodens kommuner där lappugglan förr hade en stark ställning. Slagugglan är emellertid inte den enda parametern till att lappugglan försvunnit från stora delar av området även om det dominerar. Den tyvärr intensiva och oblyga skövlingen av viktiga skogsmiljöer och obefintliga hänsynen till fågelfaunan inom regionen har under de senaste tre-fyra årtiondena medfört att huvuddelen av rovfågelsbiotoperna är borta och då avser jag bobiotoperna alltså den del av habitatet som utgör centrum för reproduktionen, boets närmiljö.

Medelkull storleken hos tornfalken tas med i diagrammet nedan enbart för att visa att tornfalkarnas kullstorlek inte varierar i samma grad som ugglornas. Detta beror i första hand på att tornfalkarna inte är påverkade av hur tillgången på föda varit under vintern och våren eftersom de anländer till häckningsplatserna i april. Dessutom föder de ungarna med, förutom smågnagare, näbbmöss och mindre fåglar och då främst fågelungar även skogsödlor, en och annan groda, dagmask och större insekt. 2003 var periodens sämsta år för tornfalkarna med endast sex häckningar medan kullstorleken var mycket stor (5 ungar i medeltal). Det är sannolikt att tornfalkarna som jagar på öppna ytor t.ex. hyggen till stor del fångar åkersork medan ugglorna och då framförallt slagugglorna som i huvudsak jagar i skogsmark påverkas mer av förändringarna hos skogssorkens årliga förändringar. Detta är emellertid inte studerat utan är enbart ett antagande. Samtliga tornfalkar i denna undersökning häckar i holkar på hyggen.

